

luntate : quia ea quæ jurisdictionis sunt, committi possunt. Unde quia Ecclesia acceptat ut quilibet sacerdos absolvere possit in articulo mortis, ideo ex hoc ipso quis secundum quid usum jurisdictionis habet, quamvis jurisdictione careat.

Ad secundum dicendum quod non oportet eum reducere ad proprium sacerdotem, ut iterum à peccatis solvatur à quibus in articulo mortis absolutus est, sed ut immutetur ei quod sit absolutus. Nec similiter oportet quod absolutus ab excommunicatione ad iudicem vadat, qui alias absolvere potuisset, absolutionem petens, sed satisfactionem offerens.

Ad tertium dicendum, quod baptismus habet ex ipsa sanctificatione materiam efficaciam: & ideo à quocumque confertur alicui, ille sacramentum recipit. Sed vis sacramentalis penitentia consistit in sanctificatione ministri: & ideo ille qui laico conficitur, quamvis impleat quod ex parte sua est de sacramentali confessione; tamen sacramentalem absolutionem non consequitur: & ideo aliquid valet ei quantum ad diminutionem pœnæ, quæ fit per confessionis meritum, (a) & pœnam; sed non consequitur diminutionem illam pœnæ quæ est ex vi clavium: & ideo oportet quod iterum sacerdoti confiteatur: & magis sic confessus decedens punitur post hanc vitam, quam si sacerdoti fuisset confessus.

ARTICULUS VII. 34

Utrum pœna temporalis taxetur secundum quantitatem culpæ.

S. Th. IV. dist. xx. quæst. 1. art. 2. quæst. 2.

Ad septimum sic proceditur. Videtur quod pœna temporalis, cuius reatus post penitentiam manet, non taxetur secundum quantitatem culpæ. Taxatur enim secundum quantitatem delectationis quæ fuit in peccato, ut patet Apoc. xviii. 7. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum datur illi tormentum, & luctum.* Sed quandoque ubi est major delectatio, ibi est minor culpa: quia peccata carnalia, quæ plus habent delectationis quam spiritualia, minus habent de culpâ, secundum Gregorium (implicit. Lib. XXXIII. Morala. cap. 11. circ. med.) Ergo pœna non taxatur secundum quantitatem culpæ.

2. Præterea. Eodem modo aliquis obligatur ad pœnam per peccata mortalia in nova lege, sicut in veteri. Sed in veteri lege debatur pro peccatis pœna septem dierum, ut scilicet septem diebus immundi essent pro

(a) Ita passim. Al. penitentiam.

uno peccato mortali. Cum ergo in novo testamento imponatur pœna septennis pro uno peccato mortali, videtur quod quantitas pœnæ non respiciat quantitatem culpæ.

3. Præterea. Majus est peccatum homicidii in laico quam fornicationis in sacerdote: quia circumstantia quæ sumitur ex specie peccati magis aggravat, quam quæ sumitur ex conditione persone. Sed laico pro homicidio imponitur septennis penitentia, & sacerdoti pro fornicatione penitentia decem annorum, secundum Can. (cap. si quis homicidium, dist. l. cap. Presbyter, dist. lxxxii.) Ergo pœna non taxatur secundum quantitatem culpæ.

4. Præterea. Maximum peccatum est quod in ipsum corpus Christi committitur: quia tanto gravius quis peccat, quanto major est in quem peccatur. Sed pro effusione sanguinis Christi in sacramento altaris contenti injungitur penitentia quadraginta dierum, vel parum amplius, pro fornicatione autem simpliciter injungitur penitentia septennis, secundum Can. (cap. Si per negligentiam, de consecrat. dist. 11. & cap. Presbyter, dist. lxxxii.) Ergo quantitas pœnæ non respondet quantitati culpæ.

Sed contra. Itaque xxvii. 8. *In mensura contra mensuram, cum abjecta fuerit, judicabis eam.* Ergo quantitas iudicii punitionis peccati est secundum quantitatem culpæ.

Præterea. Homo reducit ad æqualitatem justitiæ per penitentiam infirmam. Sed hoc non esset, si quantitas culpæ, & pœnæ non sibi responderent. Ergo unum alteri respondet.

Respondeo dicendum, quod pœna post dimensionem culpæ exigitur ad duo, scilicet ad debitum solvendum, & ad remedium præstandum. Potest ergo taxatio pœnæ considerari quantum ad duo. Primo quantum ad debitum: & sic quantitas pœnæ radicaliter respondet quantitati culpæ, antequam de ea aliquid dimittatur; secundum tamen quod per primum eorum quæ pœnam nata sunt remittere, plus remittitur, secundum hoc per aliud minus remittendum, vel solvendum restat: quia quanto per contritionem plus de pœna dimissum est, tanto per confessionem minus dimittendum restat. Secundo quantum ad remedium: vel illius qui peccavit, vel aliorum: & sic quandoque pro minori peccato injungitur major penitentia: vel quia peccato unius difficilior potest resisti quam peccato alterius; sicut juveni imponitur pro fornicatione major pœna quam seni, quamvis minus peccet: vel quia in uno peccatum est periculosius; sicut in sacerdote quam in alio: vel quia multitudo magis prona est ad illud peccatum.

QUÆSTIO IX.

De qualitate confessionis, in quatuor articulis divisæ.

Deinde considerandum est de qualitate confessionis.

Circa quod quarantur quatuor.

Primo, utrum confessio possit esse informis.

Secundo, utrum oporteat confessionem esse integram.

Tertio, utrum possit aliquis per alium, vel per scriptum confiteri.

Quarto, utrum illæ conditiones quæ à Magistris assignantur, ad confessionem requirantur.

ARTICULUS I. 35

Utrum confessio possit esse informis.

S. Th. in IV. dist. xvii. quæst. 111. art. 4. quæst. 1. & sequenti.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod confessio non possit esse informis. Dicitur enim Eccl. xvi. 26. *A mortuo, quasi nihil, perit confessio.* Sed ille qui non habet caritatem, est mortuus, quia ipsa est animæ vita. Ergo absque caritate non potest esse confessio.

2. Præterea. Confessio dividitur contra contritionem, & satisfactionem. Sed contritio, & satisfactio nunquam possunt extra caritatem fieri. Ergo nec confessio.

3. Præterea. In confessione oportet quod os cordi concordet: quia hoc ipsum nomen confessionis requirit. Sed ille qui adhuc manet in affectu peccati, si confiteatur, non habet cor ori conforme: quia corde peccatum tenet, quod ore damnat. Ergo talis non confiteatur.

Sed contra. Quilibet tenetur ad confessionem mortali. Sed si aliquis semel confessus est etiam in mortali existens, non tenetur ulterius ad confitendum eadem peccata: quia cum nullus sciat se caritatem habere, nullus sciret se confessum fuisse. Ergo non est de necessitate confessionis quod sit caritate formata.

Respondeo dicendum, quod confessio est actus virtutis, & est pars sacramenti. Secundum autem quod est actus virtutis, est actus meritorius proprie: & sic confessio non valet sine caritate, quæ est principium merendi. Sed secundum quod est pars sacramenti sic ordinat confitentem ad sacerdotem, qui habet claves Ecclesiæ, qui per confessionem confitentiam confitentis cognoscit: & secundum hoc confessio potest esse etiam in eo qui non est contritus: quia potest peccata sua

pan-

pendere sacerdoti, & clavibus Ecclesiæ se sub-
jicere: & quamvis tunc non percipiat absolu-
tionis fructum, tamen recedente fideiōis percipere incipit, sicut etiam in aliis sacramentis
est. Unde non tenetur iterare confessionem
nem, qui fideus accedit, sed tenetur postmo-
dum fideiōnem suam confiteri.

Ad primum ergo dicendum quod auctori-
tas illa intelligenda est quantum ad fructum
confessionis percipiendum, quem nullus extra
caritatem existens percipit.

Ad secundum dicendum, quod contritio,
& satisfactio sunt Deo; sed confessio fit ho-
mini: & ideo de ratione contritionis, &
satisfactionis est quod homo fit Deo per
caritatem unitus, non autem de ratione confes-
sionis.

Ad tertium dicendum, quod ille qui pec-
cata quæ habet, narrat, vere loquitur: & sic
cor concordat voci, vel verbis quantum ad
substantiam confessionis, quamvis discordet à
confessionis fine.

ARTICULUS II. 36

Utrum oporteat confessionem esse integram.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod
non oporteat confessionem esse integram,
ut scilicet omnia peccata uni sacerdoti confi-
teatur aliquis. Quia erubescencia facit ad di-
minutionem pœnæ. Sed quanto pluribus sacer-
dotibus quis confitetur, tanto majorem erubescen-
tiam patitur. Ergo fructuosior est confessio
si pluribus sacerdotibus dividatur.

2. Præterea. Confessio ad hoc necessaria
est in pœnitentia, ut pœna secundum arbitrium
sacerdotis peccato taxetur. Sed sufficiens pœ-
na potest imponi à diversis sacerdotibus de di-
versis peccatis. Ergo non oportet uni sacer-
doti omnia peccata confiteri.

3. Præterea. Potest contingere quod post
confessionem factam, & satisfactionem perfec-
tam recorderetur quis alienius peccati morta-
lis; quod dum confitebatur, in memoria non
habebat; & tunc copiam proprii sacerdotis,
cui primo confessus fuerat, habere non pote-
rit. Ergo poterit solum peccatum illud alteri
confiteri; & sic diversa peccata diversis sacer-
dotibus confitebitur.

4. Præterea. Sacerdoti non debet fieri con-
fessio de peccatis, nisi propter absolutionem.
Sed quandoque sacerdos qui confessionem au-
dit, potest de quibusdam peccatis absolvere,
non de omnibus. Ergo ad minus in tali casu
non oportet quod confessio sit integra.

Sed contra. Hypocritis est impedimentum
pœnitentiæ. Sed dividere confessionem ad hypo-
cricum pertinet, ut Augustinus dicit (alius
Auctor Lib. de vera & falsa pœnit. cap. xv.)

cir. med.) Ergo confessio debet esse integra.
Præterea. Confessio est pœnitentiæ pars.
Sed pœnitentia debet esse integra. Ergo & con-
fessio.

Respondeo dicendum, quod in medicina
corporali oportet quod medicus non unum
solum morbum, contra quem medicinam dare
debet, cognoscat, sed etiam universali-
ter totam habitudinem ipsius infirmi: eo quod unus
morbus ex adjunctione alterius aggravatur; &
medicina que uni morbo competeret, alteri
nocumentum præstaret. Et similiter est in pec-
catis: quia unum aggravatur ex adjunctione
alterius; & illud quod uni peccato esset con-
veniens medicina, alteri incentivum præsta-
ret, cum quandoque aliquis contrarius peccatis
infectus sit, ut Gregorius in Pastoralis (parte
III. cap. III.) docet. Et ideo de necessitate
confessionis est quod homo omnia peccata con-
fiteatur quæ in memoria habet: quod si non
faciat, non est confessio, sed confessio simulatio.

Ad primum ergo dicendum, quod etsi eru-
bescencia sit multiplicior, quando dividit di-
versa peccata diversis; tamen omnes simul non
sunt ita magne erubescencie, sicut illa una qua
quis omnia sua peccata simul confitetur: quia
unum peccatum per se consideratum non ita
monstrat malam dispositionem peccantis, sicut
quando est cum pluribus aliis consideratum:
quia in unum peccatum aliquis quandoque ex
ignorantia, vel infirmitate labitur; sed multi-
tudo peccatorum demonstrat malitiam peccan-
tis, vel magnam corruptionem ejusdem.

Ad secundum dicendum, quod pœna à
diversis sacerdotibus imposta non esset suffi-
ciens: quia quilibet consideraret peccatum
unum tantum per se, & non gravitatem ipsius,
quam habet ex adjunctione alterius; & quan-
doque pœna quæ contra unum peccatum daretur,
esset promotiva alterius peccati: & præ-
terea sacerdos confessionem audiens vicem
Dei gerit; & ideo debet ei fieri hoc modo con-
fessio sicut fit Deo contritio. Unde sicut non
esset contritio, nisi quis de omnibus peccatis
quæ memoriæ occurrunt, contereretur; ita
non esset confessio, nisi quis de omnibus quæ
memoriæ occurrerint, confiteatur.

Ad tertium dicendum, quod quidam di-
cunt, quod quando aliquis recordatur eorum
quæ prius oblitus erat, debet etiam ea quæ
prius confessus fuit, iterum confiteri: & præ-
cipue si non potest eundem habere, cui ante
confessus fuerat, qui omnia cognoscit, ut to-
tius culpæ quantitas uni sacerdoti innotescat.
Sed hoc non videtur necessarium: quia pecca-
tum habet quantitatem & ex seipso, & ex ad-
junctione alterius. Peccatorum autem de quibus
confessus est, manifestavit quantitatem quam
ex seipsis habent. Ad hoc autem quod sacerdos
utram-

utramque quantitatem hujus peccati cujus fue-
rat oblitus cognoscat, sufficit quod hoc pec-
catum confitens dicat explicite, & alia in
generali, dicendo quod cum alia multa con-
fiteretur, hujus oblitus fuit.

Ad quartum dicendum, quod etiam si
sacerdos non de omnibus possit absolvere;
tamen tenetur penitens ei omnia confiteri,
ut quantitatem totius culpæ cognoscat, &
de illis de quibus non potest absolvere, ad su-
periores remittat.

ARTICULUS III. 37

Utrum quis possit per alium, vel per scriptum confiteri.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod
possit per alium quis confiteri, vel per
scriptum. Quia confessio necessaria est ad hoc
ut conscientia penitens sacerdoti pandatur.
Sed homo potest per alium, vel per scriptum
suam conscientiam sacerdoti manifestare. Ergo
sufficit per alium, vel per scriptum confiteri.

2. Præterea. Quidam non intelliguntur à
propriis sacerdotibus propter lingue diver-
sitate; & tales non possunt nisi per alios confi-
teri. Ergo non est de necessitate sacramenti
quod per seipsum quis confiteatur: & ita vide-
tur quod si per alium quis confessus fuerit qua-
litercumque, sufficiat ei ad salutem.

3. Præterea. De necessitate sacramenti est
quod homo proprio sacerdoti confiteatur, ut
ex dictis patet (quæst. præ. art. 5.) Sed ali-
quando proprius sacerdos est absens, cui non
potest penitens propria voce loqui; possit
autem per scriptum ei suam conscientiam mani-
festare. Ergo videtur quod per scriptum ei
suam conscientiam transmittere debeat.

Sed contra. Homo ita tenetur ad confes-
sionem peccatorum, sicut ad confessionem
fidei. Sed confessio fidei ore est facienda,
ut patet Rom. x. Ergo & confessio pec-
catorum.

Præterea. Qui per seipsum peccavit, per
seipsum debet pœnitere. Sed confessio est
pœnitentiæ pars. Ergo penitens debet confiteri
propria voce.

Respondeo dicendum, quod confessio non
solum est actus virtutis, sed etiam pars sacra-
menti. Quamvis autem ad eam, secundum
quod est actus virtutis, sufficeret qualitercum-
que fieret, etsi non esset tanta difficultas in
uno modo sicut in alio; tamen secundum quod
est pars sacramenti, habet determinatum ac-
tum, sicut & alia sacramenta habent determi-

natum materiam: & sicut in baptismo ad sig-
nificandam anteriorem abluionem assumitur il-
lud elementum cujus est maximus usus in
abluendo; ita in actu sacramenti ad manifestan-
dum ordinariè assumitur ille actus quo maxi-
me consuevimus manifestare, scilicet proprium
verbum. Alii enim modi sunt inducti in sup-
plementum istius.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut
in baptismo non sufficit qualitercumque abluere,
sed per elementum determinatum; ita nec
in pœnitentia sufficit qualitercumque pecca-
ta manifestare, sed oportet quod per actum
determinatum manifestentur.

Ad secundum dicendum, quod in eo qui
usum lingue non habet, sufficit quod per
scriptum, aut per nuntium, aut per interpre-
tem constiteatur: quia non exigitur ab homi-
ne plus quam possit; quamvis homo non pos-
sit, vel debeat baptismum accipere nisi in
aqua, quæ est omnino ab exteriori, & nobis
ab alio exhibetur. Sed actus confessionis est
ab intra, & a nobis: & ideo quando non pos-
sumus uno modo debemus, secundum quod
possimus, confiteri.

Ad tertium dicendum, quod in absentia
proprii sacerdotis potest etiam laico fieri con-
fessio: & ideo non oportet quod per scriptum
fiat: quia plus pertinet ad necessitatem con-
fessionis actus quam ille cui fit confessio (a)

ARTICULUS IV. 38

Utrum sexdecim conditiones assignatas requirantur ad confessionem.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod
sexdecim illæ conditiones quæ à Magis-
tris assignantur his verbis contentæ, non re-
quirantur ad confessionem:

*Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, munda, discreta, libens
verecunda,*

*Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusata, & sit parere parata.*

Fides enim, & simplicitas, & fortitudo sunt
per se virtutes. Ergo non debent poni condi-
tiones confessionis.

2. Præterea. Purum est quod non habet
permixtionem: & similiter simplex composi-
tionem, & permixtionem aufert. Ergo super-
flue alterum ponitur.

3. Præterea. Peccatum semel tantum com-
missum nullus tenetur confiteri nisi semel.
Ergo si homo peccatum non iterat, non oportet
quod sit frequens ejus pœnitentia.

4. Præterea. Confessio ad satisfactionem

(a) Ad hanc firmandam sententiam extra omnem aliam positam plura in textu addit Nicolaus ex
Decretis præferim; ex Concilio Tridentino, & ex præscriptione sententia opposita facta à Clemente VIII.
anno 1602. quæ satis est indicasse. Long.

ordinatur. Sed satisfactio quandoque est publica. Ergo & confessio non semper debet esse secreta.

5. Præterea. Illud quod non est in potestate nostra, non requiritur à nobis. Sed lacrymas emittere non est in potestate nostra. Ergo non requiritur à confitente.

Sed contra est Magistrorum assignatio.

Respondet dicendum, quod dictarum conditionum quædam sunt de necessitate confessionis, quædam de bene esse ipsius. Ea autem quæ sunt de necessitate confessionis, vel compentur ei, secundum quod est actus virtutis, vel secundum quod est pars sacramenti. Si primo modo, aut ratione virtutis in genere, aut ratione specialis virtutis, cuius est actus, aut esse ipsa ratione actus. Virtutis autem in genere sunt quatuor conditiones, ut in II. ethic. (cap. iv.) dicitur. Prima est ut aliquis *se sciens*: & quantum ad hoc confessio dicitur esse *discreta*, secundum quod in actu omnis virtutis prudentia requiritur. Est autem hæc discretio ut majora peccata cum majori pondere confiteatur. Secunda conditio est ut *se eligens*: quia actus virtutum debent esse voluntarii: & quantum ad hoc dicitur *liberum*. Tertia conditio est ut *propter hoc*, scilicet debitum finem, operetur: & quantum ad hoc dicitur, quod debet esse *pura*, ut scilicet recta sit intentio. Quarta est ut *immobilitate operetur*: & quantum ad hoc dicitur, quod debet esse *fortis*, ut scilicet propter verecundiam veritas non dimittatur. Est autem confessio actus virtutis penitentia. Quæ quidem primo initium sumit in horrore turpitudinis peccati: & quantum ad hoc confessio debet esse *verecunda*, ut scilicet non se jactet de peccatis propter aliquam sæculi vanitatem admixtam. Secundo progreditur ad dolorem de peccato commisso: & quantum ad hoc dicitur esse *lacrymabilis*. Tertio in abiectione sui terminatur: & quantum ad hoc debet esse *humilis*, ut se miserum confiteatur, & infirmum. Sed ex propria ratione hujusmodi actus, qui est confessio, habet quod sit manifestativa: quæ quidem manifestatio per quatuor impediti potest. Primo per falsitatem: & quantum ad hoc dicitur *fidelis*, id est vera. Secundo per obsecritatem verborum: & contra hoc dicitur *nuda*, ut non involvat obsecritatem verborum. Tertio per verborum multiplicationem: & propter hoc dicitur *simplex*, ut scilicet non recitet in confessione nisi quod ad quantitatem peccati pertinet. Quarto ut non subtrahatur aliquid de his quæ manifestanda sunt: & contra hoc dicitur *integra*. Secundum autem quod confessio est pars sacramenti, sic concernit iudicium sacerdotis, qui est minister sacramenti. Unde oportet quod sit *occultum* ex parte confitentis: *parata* per comparationem ad sacerdotem: *secreta* quantum ad conditionem fori, in

quo de occultis conscientia agit. Sed de bene esse confessionis est quod sit *frequens*, & quod sit *accelerata*, ut scilicet statim confiteatur.

Ad primum ergo dicendum, quod non est inconveniens quod conditio unius virtutis in actu alterius inveniat, qui ab ipsa imperatur; vel quia medium quod est unius virtutis principaliter, etiam alia virtutes per participationem habent.

Ad secundum dicendum, quod hæc conditio, *pura*, intentionis excludit pervertitatem, à qua homo mandatur; sed *simplex*, alieni admixtionem excludit.

Ad tertium dicendum quod hoc non est de necessitate confessionis, sed de bene esse.

Ad quartum dicendum, quod propter scandalum aliorum, qui possunt ex peccatis auditis ad malum inclinari, non debet confessio fieri in publico, sed in occulto. Ex pena autem satisfactoria non scandalizatur ita aliquis, quia quandoque pro parvo, vel nullo peccato similia opera satisfactoria sunt.

Ad quintum dicendum, quod intelligentum est de lacrymis mentis.

QUESTIO X.

De effectu confessionis,

in quinque articulis divisa.

Deinde considerandum est de effectu confessionis.

Circa quod quaeruntur quinque.

Primo, utrum confessio liberet à morte peccati.

Secundo, utrum confessio liberet aliquo modo à pena.

Tertio, utrum confessio aperiat paradysum.

Quarto, utrum confessio tribuat spem salutis.

Quinto, utrum confessio generalis deleat peccata mortalia obliata.

ARTICULUS I. 39.

Utrum confessio liberet à morte peccati.

S. Thom. ubi supra. art. 5. quæst. 10. § 2. sec.

AD primum sic proceditur. Videtur quod confessio non liberet à morte peccati. Confessio enim contritionem sequitur. Sed contritio sufficienter delet culpam. Ergo confessio non liberat à morte peccati.

2. Præterea. Sicut mortale est culpa, ita etiam veniale. Sed per confessionem fit veniale quod prius fuit mortale, ut in littera (IV. dist.

dist. xvii.) dicitur. Ergo per confessionem non remittitur culpa, sed culpa in culpam mutatur.

Sed contra. Confessio est pars penitentia sacramenti. Sed ille qui contritus est, habuit propositum confitendi. Ergo tantum valuit sibi, sicut, si fuisset confessus: & ita per confessionem, quam postea facit, nihil ei de pena dimittitur.

Respondet dicendum, quod penitentia, in quantum est sacramentum, præcipue in confessione perficitur: quia per eam homo ministris Ecclesie se subdit, qui sunt sacramentorum dispensatores. Contritio enim votum confessionis annexum habet: & satisfactio pro iudicio sacerdotis, cui fit confessio, taxatur. Et quia in sacramento penitentia gratia infunditur, per quam fit remissio peccatorum, sicut in baptismo; ideo eo modo confessio ex vi absolutionis conjuncta remittit culpam, sicut, & baptismus. Liberat autem baptismus à morte peccati, non solum secundum quod actu suscipitur; sed etiam secundum, quod in voto habetur, sicut patet in illis qui jam sanctificati ad baptismum accedunt: & si aliquis impedimentum non præstaret, ex ipsa collatione baptismi gratiam consequeretur remittentem peccata, si prius ei remissa non fuissent. Et similiter dicendum est de confessione adjuncta absolutionis: quia secundum quod in voto penitentis præcessit, à culpa liberavit; postmodum autem in actu confessionis, & absolutionis gratia augetur; & etiam remissio peccatorum daretur, si præcedens dolor de peccatis non sufficiens ad contritionem fuisset, & ipse tunc obicem gratia non præberet. Et ideo sicut de baptismo dicitur, quod liberat à morte; ita etiam de confessione dici potest.

Ad primum ergo dicendum, quod contritio habet votum confessionis annexum: & ideo eo modo liberat à culpa penitentes, sicut de siderium baptismi baptizandos.

Ad secundum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad tertium dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad quartum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad quintum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad sextum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad septimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad octavum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad nonum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad undecimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad duodecimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum tertium dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum quartum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum quintum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum sextum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum septimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum octavum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum nonum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum undecimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum duodecimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum tertium dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum quartum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum quintum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum sextum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum septimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum octavum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum nonum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum tertium dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum quartum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum quintum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum sextum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum septimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum octavum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum nonum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum tertium dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum quartum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum quintum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum sextum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum septimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum octavum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum nonum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

Ad decimum decimum decimum decimum decimum dicendum, quod veniale non iunxitur ibi pro culpa, sed pro pena de facili expiabili: unde non sequitur, quod culpa in culpam convertatur, sed penitus annihilatur. Dicitur enim veniale tripliciter: uno modo ex genere, sicut verbum otiosum; alio modo ex causa, id est venia causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate; alio modo ex eventu, sicut accipitur hic: quia per confessionem hoc evenit, quod de culpa præterita homo veniam consequatur.

per satisfactionem. Ergo per confessionem nihil dimittitur de pena.

2. Præterea. Voluntas pro facto reputatur, ut in littera (IV. dist. xvii.) equivalenter dicitur. Sed ille qui contritus est, habuit propositum confitendi. Ergo tantum valuit sibi, sicut, si fuisset confessus: & ita per confessionem, quam postea facit, nihil ei de pena dimittitur.

Sed contra. Penam habet confessio. Sed per omnia opera peccata expiatur pena peccato debita. Ergo, & per confessionem.

Respondet dicendum, quod confessio simul cum absolutione habet vim liberandi à pena dupliciter. Uno modo ex ipsa vi absolutionis: & sic quidem liberat in voto absoluti à pena æterna, sicut etiam à culpa: quæ quidem pena est pena condemnans, & ex toto exterminans; à qua homo liberatus adhuc manet obligatus ad penam temporalem, secundum quod pena est medicina purgans, & promovens: & sic hæc pena restat in purgatorio patienda etiam his qui à pena inferni liberati sunt: quæ quidem pena est improporionata viribus penitentis in hoc mundo viventis; sed per vim clavium tantum minuitur, quod proportionata viribus penitentis remanet, ita quod satisfaciendo se in hac vita purgare potest. Alio modo dimittit penam ex ipsa natura actus confitentis, qui habet penam erubescens annexam: & ideo quanto aliquis pluries de ipsis peccatis confitetur, tanto magis pena minuitur.

Et per hoc patet responso ad primum.

Ad secundum dicendum, quod voluntas pro facto non reputatur in his quæ sunt ab alio, sicut est de baptismo: non enim tantum valet voluntas suscipiendi baptismum, sicut ipsius susceptio. Sed reputatur voluntas pro facto in his quæ sunt omnino ab homine: & iterum quantum ad præmium essentiale, non autem quantum ad penam remissionem, & hujusmodi respectu quorum attenditur meritum accidentaliter, & secundario. Et ideo confessus, & absolutus minus in purgatorio punietur quam contritus tantum.

Ad tertium dicendum, quod voluntas pro facto non reputatur in his quæ sunt ab alio, sicut est de baptismo: non enim tantum valet voluntas suscipiendi baptismum, sicut ipsius susceptio. Sed reputatur voluntas pro facto in his quæ sunt omnino ab homine: & iterum quantum ad præmium essentiale, non autem quantum ad penam remissionem, & hujusmodi respectu quorum attenditur meritum accidentaliter, & secundario. Et ideo confessus, & absolutus minus in purgatorio punietur quam contritus tantum.

Ad quartum dicendum, quod voluntas pro facto non reputatur in his quæ sunt ab alio, sicut est de baptismo: non enim tantum valet voluntas suscipiendi baptismum, sicut ipsius susceptio. Sed reputatur voluntas pro facto in his quæ sunt omnino ab homine: & iterum quantum ad præmium essentiale, non autem quantum ad penam remissionem, & hujusmodi respectu quorum attenditur meritum accidentaliter, & secundario. Et ideo confessus, & absolutus minus in purgatorio punietur quam contritus tantum.

Ad quintum dicendum, quod voluntas pro facto non reputatur in his quæ sunt ab alio, sicut est de baptismo: non enim tantum valet voluntas suscipiendi baptismum, sicut ipsius susceptio. Sed reputatur voluntas pro facto in his quæ sunt omnino ab homine: & iterum quantum ad præmium essentiale, non autem quantum ad penam remissionem, & hujusmodi respectu quorum attenditur meritum accidentaliter, & secundario. Et ideo confessus, & absolut

Sed contra. Confessio facit hominem subijci clavibus Ecclesie. Sed per eas aperitur paradysus. Ergo, & per confessionem.

Respondeo dicendum, quod à paradysi introitu prohibetur aliquis per culpam, & reatum pœnæ. Et, quia hæc impedimenta confessio amovet, ut ex dictis patet (art. 1. & 2. præ.). ideo dicitur paradysum aperire.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis baptismus, & penitencia sint diversa sacramenta; tamen agunt in vi unius passionis Christi, per quam aditus paradysi est apertus.

Ad secundum dicendum, quod ante votum confessionis paradysus clausus erat peccanti mortaliter; quamvis postea per contritionem, votum confessionis importantem apertus sit, etiam ante confessionem actualiter factam; non tamen obstaculum reatus est totaliter amotum ante confessionem, & satisfactionem.

ARTICULUS IV. 42

Utrum confessio spem tribuat salutis.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod effectus confessionis poni non debeat, quod tribuat spem salutis. Quia spes ex omnibus meritorius actibus provenit. Ergo non videtur esse proprius effectus confessionis.

2. Præterea. Per tribulationem ad spem pervenimus, ut patet Rom. v. Sed tribulationem homo præcipue in satisfactione sustinet. Ergo tribuere spem salutis magis est satisfactorius quam confessionis.

Sed contra. Per confessionem homo fit humilior, & cautior, sicut in littera Magister dicit (IV. dist. xvi. in fin.). Sed per hoc homo accipit spem salutis. Ergo confessionis effectus est tribuere spem salutis.

Respondeo dicendum, quod spes remissionis peccatorum non est nobis nisi per Christum. Et, quia homo per confessionem se subijcit clavibus Ecclesie ex passione Christi virtutem habentibus, ideo dicitur, quod confessio spem salutis tribuit.

Ad primum ergo dicendum, quod ex actibus non potest esse spes salutis principaliter, sed ex gratia Redemptoris. Et, quia confessio gratia Redemptoris iniicitur, ideo spem salutis tribuit, non solum ut actus meritorius, sed etiam ut pars sacramenti.

Ad secundum dicendum, quod tribulatio spem salutis tribuit per experimentum propriæ virtutis, & purgationem à pœna; sed confessio etiam modo prædicto (in corp.)

ARTICULUS V. 43

Utrum confessio generalis sufficiat ad delenda peccata mortalia oblita.

IV. Sent. dist. xxi. quæst. 1.

art. 2.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod confessio generalis non sufficiat ad delendum peccata mortalia oblita. Peccatum enim per confessionem deletum non est necesse iterum confiteri. Si ergo peccata oblita per confessionem generalem dimitterentur, non esset necessarium, quod cum ad notitiam redeant, aliquis ea confiteretur.

2. Præterea. Quicumque non est confessus sibi peccati, vel non habet peccatum, vel est oblitus sui peccati. Si ergo per generalem confessionem peccata mortalia oblita admittuntur, quicumque non est sibi conscius de aliquo peccato mortali; quandomque generalem confessionem facit, potest esse certus, quod sit immunitis à peccato mortali: quod est contra Apostolum I. Corinth. iv. 4. *Nihil mihi conscius sum; sed non in hoc iustificatus sum.*

3. Præterea. Nullus ex negligentia reportat commodum. Sed non potest esse sine negligentia, quod aliquis peccatum mortale obliviscatur, antequam ei dimittatur. Ergo non reportat ex hoc tale commodum, quod sine speciali confessione peccatum ei dimittatur.

4. Præterea. Magis est elongatum à cognitione contentis id quod omnino ignorat, quam illud cuius est oblitus. Sed peccata per ignorantiam commissa generalis confessio non delet: quia tunc heretici, qui nesciunt aliqua peccata, in quibus sunt, esse peccata, aut etiam aliqui simplices per generalem confessionem abolverentur: quod falsum est. Ergo generalis confessio non tollit peccata oblita.

Sed contra. Psal. xxxiii. 6. dicitur: *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestre non confundentur.* Sed ille qui confitetur omnia peccata quæ scit, accedit ad Deum, quantum potest: plus autem ab eo requiri non potest. Ergo non confundetur, ut repulsam patiatur, sed veniam consequetur.

Præterea. Ille qui confitetur, veniam consequitur, nisi sit fictus. Sed ille, qui confitetur omnia peccata quæ in memoria habet, & aliquorum oblitus est, non est ex hoc fictus, quia ignorantiam facti patitur, quæ à peccato excusat. Ergo veniam consequitur: & sic peccata quæ oblita sunt, relaxantur; cum impium sit dimidium sperare veniam.

Respondeo dicendum, quod confessio operatur, præsupposita contritione, quæ culpam delet.

QUÆSTIO XI.

De sigillo confessionis.

in quinque articulos divisa.

DEinde quartus de sigillo confessionis: & circa hoc quaruntur quinque. Primo, utrum in quolibet casu teneatur homo celare ea quæ sub sigillo confessionis habet. Secundo, utrum sigillum confessionis se extendat ad alia quam ad illa, quæ habita sunt de confessione.

Tertio, utrum solus sacerdos sigillum confessionis habeat.

Quarto, utrum de licentia confitentis possit sacerdos ejus delictum, quod habet sub sigillo confessionis, alteri prodere.

Quinto, utrum teneatur illud celare, etiam si aliter noverit.

ARTICULUS I. 44

Utrum in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata quæ sub sigillo confessionis noverit.

IV. Sent. dist. xxi. quæst. 1. art. 1. & 2.

AD primum sic proceditur. Videtur quod non in quolibet casu teneatur sacerdos celare peccata quæ sub sigillo confessionis noverit. Quia, sicut dicit Bernardus (implicit. in tract. de præcepto, & dispensat. cap. 1. à med.) quod est institutum pro caritate, contra caritatem non militat. Sed celatio confessionis in aliquo casu contra caritatem militaret; sicut, si aliquis in confessione sciat aliquem hereticum, quem non potest inducere ad hoc, quod desinat à corruptione plebis; & simile est de illo qui scit per confessionem affinitatem esse inter aliquos qui contrahere volunt. Ergo talis debet confessionem revelare.

2. Præterea. Illud ad quod quis obligatur ex præcepto Ecclesie tantum, non est necesse observari, mandato Ecclesie in contrarium facto. Sed celatio confessionis est introducta ex statuto Ecclesie tantum. Si ergo per Ecclesiam præcipiatur, quod quicumque scit aliquid de tali peccato, dicat, ille qui scit per confessionem, debet dicere.

3. Præterea. Magis debet homo servare conscientiam suam quam famam alterius: quia caritas ordinata est. Sed aliquando aliquis peccatum celans incurrit propriæ conscientie damnationem; sicut cum in testimonium adducitur pro peccato illo, quod scit in confessione, & jurare cogitur de veritate dicenda; vel cum aliquis Abbas scit per confessionem aliquis

Præterea.

delet. Et sic confessio directe ordinatur ad dimissionem pœnæ: quod quidem facit ex erubescencia, quam habet, & ex vi clavium, quibus se confitens subijcit. Contingit autem quandoque, quod per contritionem præcedentem peccatum aliquod deletum est quoad culpam, sive in generali, si ejus memoria tunc non habetur, sive in speciali; & tamen ante confessionem (a) aliquis illius peccati oblitus est: & tunc confessio generalis sacramentalis operatur ad dimissionem pœnæ ex vi clavium, quibus se confitens subijcit, nullum obstaculum, quantum in ipso est, ponens; sed ex illa parte qua erubescencia confessionis peccati poenam minuebat, pœna situs, de quo quis specialiter coram sacerdote non erubuit, non est diminuta.

Ad primum ergo dicendum, quod in confessione sacramentali non solum requiritur absolutio; sed iudicium sacerdotis satisfactionem imponentis expectatur: & ideo quamvis iste absolutio sit factus; tamen teneatur confiteri; ut suppleatur, quod deficit sacramentali confessioni.

Ad secundum dicendum, quod confessio non operatur, ut dictum est (in corp.) nisi contritio præsupposita: quæ an vera fuerit, non potest aliquis scire, sicut ne scire potest per certitudinem, an gratie habeat plenitudinem: & ideo nec potest scire per certitudinem; utrum per confessionem generalem se sibi peccatum oblitum dimissum, quamvis potest per conjecturas aliquas existimare.

Ad tertium dicendum, quod iste non reportat commodum ex negligentia: quia non ita plenam remissionem consequitur, sicut alias consecutus fuisset, nec tantum meretur; & teneatur iterum confiteri, cum ad memoriam peccatum venerit.

Ad quartum dicendum, quod ignorantia juris non excusat, quia ipsa peccatum est; sed ignorantia facti excusat. Unde aliquis de hoc quod non confitetur peccata, quia nescit esse peccata, propter ignorantiam juris divini, non excusatur à fictione; excusaretur autem, si nesciret ea esse peccata, propter ignorantiam particularis circumstantiæ; sicut, si cognovit alienum, quam credidit esse suum. Sed oblitio de actu peccati habet ignorantiam facti: & ideo excusat à peccato fictionis in confessione, quod fructum absolutionis, & confessionis impedit.

Alii dicunt, quod si quis scit aliquid de tali peccato, debet dicere, quia caritas ordinata est. Sed aliquando aliquis peccatum celans incurrit propriæ conscientie damnationem; sicut cum in testimonium adducitur pro peccato illo, quod scit in confessione, & jurare cogitur de veritate dicenda; vel cum aliquis Abbas scit per confessionem aliquis

(a) Alii dicunt, quod si quis scit aliquid de tali peccato, debet dicere, quia caritas ordinata est.

8. Thom. Op. Tom. VI.

Prioris subiecti sibi peccatum, cuius occasio inducit ipsum ad ruinam, si ei Prioratum dimittat; unde tenetur ei auferre pastoralis curæ dignitatem; auferendo autem videtur confessionem publicare. Ergo videtur, quod in aliquo casu licet confessionem publicare.

4. Præterea. Aliquis sacerdos per confessionem alicuius quem audivit, potest accipere confessionem sacramentalem faciendam est de iure divino, & non potest aliqua dispensatione, vel iussione humana homo ab obli ab eo; ita nullus ad revelationem confessionis potest ab homine cogi, vel licentari. Unde, si precipiatur sub pena excommunicationis iam lata, quod dicat, si aliquid scit de tali peccato, non debet dicere, quia debet existimare, quod intentio precipientis est, si sciat ut homo: hoc autem non scit ut homo. Est etiam exprimeret de confessione interrogatus, non deberet dicere; nec excommunicationem incurreret: quia non est subiectus superiori suo, nisi ut homo, hoc autem non scit ut homo, sed ut Deus.

Ad tertium dicendum, quod homo non adducitur in testimonium, nisi ut homo, & ideo sine læsione conscientie potest iurare se necesse, quod scit tantum ut Deus. Similiter etiam potest Praelatus sine læsione conscientie dimittere peccatum impunitum, quod scit tantum ut Deus, vel sine aliquo remedio, quia non tenetur adhibere remedium, nisi eo modo quod ad ipsum defertur. Unde in his que ad ipsum deferuntur in foro penitentiarum, debet in eodem foro, in quantum potest, adhibere remedium; ut Abbas in casu prædicto debet, cum admonente, ut Prioratum resignet; vel si noluerit, potest ex aliqua alia occasione absolvere eum à cura Prioratus; ita tamen, quod omnis suspitio vitetur de confessionis revelatione.

Ad quartum dicendum, quod ex multis aliis causis redditur quis indignus ad prelationis officium, quam ex peccato; sicut ex defectu scientiæ, vel ætatis, vel alicuius huiusmodi; & ideo, qui contradicit, nec suspicionem de crimine inducit, nec confessionem revelat.

Ad primum ergo dicendum, quod quidam dicunt, quod sacerdos non tenetur servare sub sigillo confessionis nisi peccata de quibus penitens commendationem promittit; alias potest ea dicere ei, qui potest prodesse, & non obesse.

Sed hæc opinio videtur erronea, cum sit contra veritatem sacramenti. Sicut enim baptismus est sacramentum, quamvis quis factus accedat; nec est immutatum aliquid propter hoc de essentialibus sacramenti; ita confessio non definit esse sacramentalis, quamvis ille qui confitetur, commendationem non proponat.

Et ideo nihilominus sub occulto tenenda est. Nec tamen sigillum confessionis contra caritatem militat: quia caritas non requirit, quod apponatur remedium peccato, quod homo selet. Illud autem, quod sub confessione scitur, est quasi necessitatis; cum illud non sciat aliquis ut homo, sed ut Deus. Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis casibus, quantum potest sine revelatione confessionis; sicut monendo eos qui confitentur, & aliis diligentiâ apponendo, ne corrumpantur per hæresim. Potest etiam dicere prelato, quod diligentius vigilet super gregem suum; ita tamen ut non dicat aliquid, per quod verbum, vel nuda conscientiam prodatur.

Ad secundum dicendum, quod præceptum de confessione celanda consequitur ipsum sacramentum. Et ideo, sicut præceptum de confessione sacramentali faciendam est de iure divino, & non potest aliqua dispensatione, vel iussione humana homo ab obli ab eo; ita nullus ad revelationem confessionis potest ab homine cogi, vel licentari. Unde, si precipiatur sub pena excommunicationis iam lata, quod dicat, si aliquid scit de tali peccato, non debet dicere, quia debet existimare, quod intentio precipientis est, si sciat ut homo: hoc autem non scit ut homo. Est etiam exprimeret de confessione interrogatus, non deberet dicere; nec excommunicationem incurreret: quia non est subiectus superiori suo, nisi ut homo, hoc autem non scit ut homo, sed ut Deus.

Ad tertium dicendum, quod homo non adducitur in testimonium, nisi ut homo, & ideo sine læsione conscientie potest iurare se necesse, quod scit tantum ut Deus. Similiter etiam potest Praelatus sine læsione conscientie dimittere peccatum impunitum, quod scit tantum ut Deus, vel sine aliquo remedio, quia non tenetur adhibere remedium, nisi eo modo quod ad ipsum defertur. Unde in his que ad ipsum deferuntur in foro penitentiarum, debet in eodem foro, in quantum potest, adhibere remedium; ut Abbas in casu prædicto debet, cum admonente, ut Prioratum resignet; vel si noluerit, potest ex aliqua alia occasione absolvere eum à cura Prioratus; ita tamen, quod omnis suspitio vitetur de confessionis revelatione.

Ad quartum dicendum, quod ex multis aliis causis redditur quis indignus ad prelationis officium, quam ex peccato; sicut ex defectu scientiæ, vel ætatis, vel alicuius huiusmodi; & ideo, qui contradicit, nec suspicionem de crimine inducit, nec confessionem revelat.

Sed hæc opinio videtur erronea, cum sit contra veritatem sacramenti. Sicut enim baptismus est sacramentum, quamvis quis factus accedat; nec est immutatum aliquid propter hoc de essentialibus sacramenti; ita confessio non definit esse sacramentalis, quamvis ille qui confitetur, commendationem non proponat.

Et ideo nihilominus sub occulto tenenda est. Nec tamen sigillum confessionis contra caritatem militat: quia caritas non requirit, quod apponatur remedium peccato, quod homo selet. Illud autem, quod sub confessione scitur, est quasi necessitatis; cum illud non sciat aliquis ut homo, sed ut Deus. Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis casibus, quantum potest sine revelatione confessionis; sicut monendo eos qui confitentur, & aliis diligentiâ apponendo, ne corrumpantur per hæresim. Potest etiam dicere prelato, quod diligentius vigilet super gregem suum; ita tamen ut non dicat aliquid, per quod verbum, vel nuda conscientiam prodatur.

Ad secundum dicendum, quod præceptum de confessione celanda consequitur ipsum sacramentum. Et ideo, sicut præceptum de confessione sacramentali faciendam est de iure divino, & non potest aliqua dispensatione, vel iussione humana homo ab obli ab eo; ita nullus ad revelationem confessionis potest ab homine cogi, vel licentari. Unde, si precipiatur sub pena excommunicationis iam lata, quod dicat, si aliquid scit de tali peccato, non debet dicere, quia debet existimare, quod intentio precipientis est, si sciat ut homo: hoc autem non scit ut homo. Est etiam exprimeret de confessione interrogatus, non deberet dicere; nec excommunicationem incurreret: quia non est subiectus superiori suo, nisi ut homo, hoc autem non scit ut homo, sed ut Deus.

Ad tertium dicendum, quod homo non adducitur in testimonium, nisi ut homo, & ideo sine læsione conscientie potest iurare se necesse, quod scit tantum ut Deus. Similiter etiam potest Praelatus sine læsione conscientie dimittere peccatum impunitum, quod scit tantum ut Deus, vel sine aliquo remedio, quia non tenetur adhibere remedium, nisi eo modo quod ad ipsum defertur. Unde in his que ad ipsum deferuntur in foro penitentiarum, debet in eodem foro, in quantum potest, adhibere remedium; ut Abbas in casu prædicto debet, cum admonente, ut Prioratum resignet; vel si noluerit, potest ex aliqua alia occasione absolvere eum à cura Prioratus; ita tamen, quod omnis suspitio vitetur de confessionis revelatione.

Ad quartum dicendum, quod ex multis aliis causis redditur quis indignus ad prelationis officium, quam ex peccato; sicut ex defectu scientiæ, vel ætatis, vel alicuius huiusmodi; & ideo, qui contradicit, nec suspicionem de crimine inducit, nec confessionem revelat.

Sed hæc opinio videtur erronea, cum sit contra veritatem sacramenti. Sicut enim baptismus est sacramentum, quamvis quis factus accedat; nec est immutatum aliquid propter hoc de essentialibus sacramenti; ita confessio non definit esse sacramentalis, quamvis ille qui confitetur, commendationem non proponat.

Et ideo nihilominus sub occulto tenenda est. Nec tamen sigillum confessionis contra caritatem militat: quia caritas non requirit, quod apponatur remedium peccato, quod homo selet. Illud autem, quod sub confessione scitur, est quasi necessitatis; cum illud non sciat aliquis ut homo, sed ut Deus. Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis casibus, quantum potest sine revelatione confessionis; sicut monendo eos qui confitentur, & aliis diligentiâ apponendo, ne corrumpantur per hæresim. Potest etiam dicere prelato, quod diligentius vigilet super gregem suum; ita tamen ut non dicat aliquid, per quod verbum, vel nuda conscientiam prodatur.

etiam ad illa sigillum confessionis se extendat.

2. Præterea. Aliquando aliquis dicit alicui aliquid secretum, & ille recipit sub sigillo confessionis. Ergo sigillum confessionis se extendit ad illa, que non sunt de confessione.

Sed contra. Sigillum confessionis est aliquid annexum sacramentali confessioni. Sed ea que annexa sunt alicui sacramento, non se extendunt ultra sacramentum illud. Ergo sigillum confessionis non se extendit nisi ad ea de quibus est sacramentalis confessio.

Respondendo dicendum, quod sigillum confessionis directe non se extendit nisi ad illa de quibus est sacramentalis confessio; sed indirecte id, quod non cadit sub sacramentali confessione, etiam ad sigillum confessionis pertinet; sicut illa per que possit peccator; vel peccatum deprehendi. Nihilominus etiam illa summo studio sunt celanda, tum propter scandalum, tum propter pravitatem, que ex consequendo accidere possent.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquis non debet de facili aliquid recipere hoc modo; si tamen recipiat, tenetur ex promissione hoc modo celare, ac si in confessione haberet, quamvis sub sigillo confessionis non habeat.

Ad secundum dicendum, quod aliquis non debet de facili aliquid recipere hoc modo; si tamen recipiat, tenetur ex promissione hoc modo celare, ac si in confessione haberet, quamvis sub sigillo confessionis non habeat.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod non solum sacerdos sigillum confessionis habeat. Quia aliquando aliquis confitetur sacerdoti per interpretem, necessitate urgente. Sed interpretes, ut videtur, tenentur confessionem celare. Ergo etiam non sacerdos aliquid sub sigillo confessionis habet.

Præterea. Aliquando aliquis in casu necessitatis potest laico confiteri. Sed ille tenetur peccata celare; cum sibi dicantur alicui Deo. Ergo non solum sacerdos sigillum confessionis habet.

Præterea. Aliquando aliquis se sacerdotem fingit, ut confitentiam alterius exploret per hanc fraudem; & ille etiam, ut videtur, peccat, si confessionem revelet. Ergo non solum sacerdos sigillum confessionis habet.

Sed contra est, quod solum sacerdos minister est huius sacramenti. Sed sigillum confessionis est annexum huic sacramento. Ergo solum sacerdos habet sigillum confessionis.

Præterea. Ideo aliquis tenetur ea que in confessione audit, celare, quia non scit ea ut homo, sed ut Deus. Sed solum sacerdos est

minister Dei. Ergo ipse solus tenetur occultare.

Respondendo dicendum, quod sigillum confessionis competit sacerdoti, in quantum est minister huius sacramenti: quod nihil aliud est quam debitum confessionem celandi, sicut clavis est potestas absolvendi. Tamen, sicut aliquis qui non est sacerdos, in aliquo casu participat aliquid de actu clavis; dum confessionem audit propter necessitatem, ita etiam participat aliquid de actu sigilli confessionis, & tenetur celare, quamvis non proprie loquendo, sigillum confessionis non habeat.

Et per hæc patet solutio ad objecta.

Et per hæc patet solutio ad objecta.

minister Dei. Ergo ipse solus tenetur occultare.

Respondendo dicendum, quod sigillum confessionis competit sacerdoti, in quantum est minister huius sacramenti: quod nihil aliud est quam debitum confessionem celandi, sicut clavis est potestas absolvendi. Tamen, sicut aliquis qui non est sacerdos, in aliquo casu participat aliquid de actu clavis; dum confessionem audit propter necessitatem, ita etiam participat aliquid de actu sigilli confessionis, & tenetur celare, quamvis non proprie loquendo, sigillum confessionis non habeat.

Et per hæc patet solutio ad objecta.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod de licentia confitentis non possit sacerdos peccatum, quod habet sub sigillo confessionis alteri prodere. Quod enim non potest superior, non potest inferior. Sed Papa non potest aliquid licentiarum, ut peccatum, quod habet in confessione, alteri prodere. Ergo nec ille qui confitetur, potest ipsum licentiarum.

Præterea. Illud quod est institutum propter bonum commune Ecclesie, non potest ex arbitrio unius irritari. Sed celatio confessionis est instituta propter bonum totius Ecclesie, ut homines confidentius ad confessionem accedant. Ergo ille qui confitetur, non potest licentiarum sacerdotem ad dicendum.

Præterea. Si potest licentiarum sacerdos, videtur dari pallium malicie malis sacerdotibus, quia possent pretendere sibi licentiam datam, & sic impune peccarent; quod est inconveniens. Et sic videtur quod non possit, à confitente licentiarum.

Præterea. Ille cui iste peccatum revelabit, non habebit peccatum hoc sub sigillo confessionis; & sic poterit peccatum publicari, quod iam delatum est; quod est inconveniens. Ergo non potest licentiarum.

Sed contra. Superior potest remittere peccatorem cum litteris ad inferiorum sacerdotem, de voluntate ipsius. Ergo voluntate confitentis potest sacerdos peccatum revelare alteri.

Præterea. Qui potest aliquid facere per se potest etiam per alterum facere. Sed confitentis potest peccatum suum, quod fecit, per se alteri revelare. Ergo potest per sacerdotem hoc facere.

Respondendo dicendum, quod duo sunt propter que tenetur sacerdos peccatum occultare: primo, & principaliter, quia ipsa occultatio est de

essentia

essentia

essentia

essentia

essentia sacramenti; in quantum scit illud ut Deus, cuius vicem gerit in confessione; alio modo propter scandalum vitandum. Potest autem contentis facere ut sacerdos illud, quod sciebat ut Deus, sciat etiam ut homo; quod facit, dum licentiat eum ad dicendum: & ideo si dicat, non frangit sigillum confessionis; tamen debet cavere scandalum dicendo, ne fractor sigilli preiudicet.

Ad primum ergo dicendum, quod Papa non potest licentiat sacerdotem ad dicendum, quia non potest facere, quod illud sciat ut homo; quod tamen facere potest ille qui confitetur.

Ad secundum dicendum, quod non irritatur illud, quod est institutum propter bonum commune: quia sigillum confessionis non frangitur, cum dicitur, quod alio modo scitur.

Ad tertium dicendum, quod ex hoc non datur aliqua impunitas malis sacerdotibus quia imminet eis probatio; si accusantur, quod de licentia contentis revelaverunt.

Ad quartum dicendum, quod ille ad quem notitia peccati devenit mediante sacerdote de voluntate contentis, participat in aliquo actu sacerdotis: & ideo simile est de eo, & de interpretare; nisi forte peccator velit, quod ille absolute sciat, & libere.

ARTICULUS V. 48

Utrum illud quod quis scit per confessionem, & etiam aliquo alio modo, possit alteri revelare.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod illud, quod quis scit per confessionem, & etiam aliquo alio modo, non possit alteri revelare. Non enim frangitur sigillum confessionis, nisi dum peccatum, quod scitur in confessione, revelatur. Si ergo ille revelet peccatum, quod in confessione audivit, qualitercumque alias sciat, sigillum confessionis frangere videretur.

Præterea. Quicumque confessionem alicuius audir, et obligatur ad hoc, quod peccata ipsius non revelet. Sed, si aliquis promitteret alicui tenere privatim, quod ei diceretur, quantumcumque post sciret, deberet privatim tenere. Ergo quod quis in confessione audivit, quantumcumque alias sciat, debet privatim habere.

Præterea. Duorum quod est altero potentius, trahit ad se reliquum. Sed scientia quæ quis scit peccatum ut Deus, est potentior, & dignior scientia qua scit peccatum ut homo. Ergo trahit ad se eam: & ita non poterit revelare, secundum quod scientia qua scit ut Deus, exigit.

Præterea. Secretum confessionis institutum est ad vitandum scandalum, & ne homines à confessionibus retrahantur. Sed, si aliquis posset dicere illud, quod in confessione audivit, etiam si alter sciret, nihilominus scandalum sequeretur. Ergo nullo modo potest dicere.

Sed contra. Nullus potest alium obligare ad quod non erat obligatus, nisi sit suus prælatus, qui obliget eum præcepto. Sed ille qui sciebat alicuius peccatum per visum, non erat obligatus ad celandum. Ergo ille qui ei confitetur, cum non sit prælatus suus, non potest eum obligare ad celandum per hoc, quod ei confitetur.

Præterea. Secundum hoc posset impediri iustitia Ecclesie, si aliquis, ut evaderet sententiam excommunicationis, quæ in ipsum ferenda esset propter aliquod peccatum, de quo convictus est, confiteretur ei qui sententiam ferre debuisset. Sed iustitia executio est in præcepto. Ergo non tenetur quis celare peccatum, quod in confessione audivit, si alias ipsum sciat.

Respondetur dicendum, quod circa hoc est triplex opinio. Quidam enim dicunt, quod illud quod in confessione alicuius audivit, non potest aliquo modo dicere alii, etiam si alias scivit sive ante, sive post. Quidam vero dicunt, quod per confessionem præcluditur sibi via ne possit aliquid dicere de hoc, quod prius scivit, non autem quin possit dicere, si prius alio modo sciat. Utraque autem opinio, dum nimium sigillo confessionis attribuit, præiudicium veritati, & iustitie servande facit. Posset enim aliquis ad peccandum esse promptior, si non timeret ab illo accusari cui confessus est, si coram illo peccatum iteraret. Similiter etiam multum iustitie perire poterit, si testimonium ferre aliquis non posset de eo quod vidit post confessionem de hoc factam. Nec obstat, quod quidam dicunt, quod debet protestari, se non tenere privatim hoc: quia hoc non posset protestari, nisi postquam peccatum esset sibi dictum: & tunc quilibet sacerdos posset, cum vellet, revelare peccatum, protestationem faciendo, si hoc ipsum ad revelandum liberum redderet. Et ideo alia opinio est communior, quod illud quod homo alias scit sive ante confessionem, sive post, non tenetur celare quantum ad id quod scit ut homo: potest enim dicere: *Scio illud, quia vidi*. Tenetur tamen celare illud, in quantum scit ut Deus: non enim potest dicere: *Ego audivi hoc in confessione*. Tamen propter scandalum vitandum debet abstinere ne de hoc loquatur, nisi imminet necessitas.

Ad primum ergo dicendum, quod quando alicuius dicit se vidisse, quod in confessione audivit, non revelat, quod in confessione audivit, nisi

nisi per accidens; sicut qui scit aliquid per auditum, & visum, non revelat quod vidit, per se loquendo, sed dicat se audivisse; sed per accidens, quia dicit auditum, cui accidit visum esse. Et ideo talis sigillum confessionis non frangit.

Ad secundum dicendum, quod non obligatur audiens confessionem ad hoc, quod non revelet peccatum simpliciter, sed prout est in confessione auditum: nullo enim casu dicere debet se audivisse in confessione.

Ad tertium dicendum, quod hoc intelligendum est de duobus que habent oppositionem; sed scientia qua scit alicuius peccatum ut Deus, & illa qua scit ut homo, non sunt opposita: & ideo ratio non procedit.

Ad quartum dicendum, quod non debet ita vitari peccatum ex una parte, quod ex alia iustitia relinquatur. Veritas enim non est propter scandalum dimittenda. Et ideo, quando debet dimitti revelatio ejus, quod quis in confessione audivit, si alter sciat, propter scandalum; verumtamen scandalum, quantum in se est, evitare tenetur.

QUÆSTIO XII.

De satisfactione quoad ejus quidditatem,

in tres articulos divisam.

DEinde considerandum est de satisfactione, de qua quatuor consideranda sunt. Primo, de ejus quidditate. Secundo, de ipsius possibilitate. Tertio, de ejus qualitate. Quarto, de his per quæ homo Deo satisfacit.

Circa primum quæruntur tria.

Primo, utrum satisfactio sit virtus, vel actus virtutis.

Secundo, utrum sit actus iustitie.

Tertio, utrum definitio satisfactionis quæ in littera ponitur, convenienter assignetur.

ARTICULUS I. 49

Utrum satisfactio sit virtus, vel actus virtutis.

S. Thom. IV. dist. xv. quæst. 1. art. 1.

AD primum sic proceditur. Videtur quod satisfactio neque sit virtus, neque actus virtutis. Omnis enim virtutis actus est meritorius. Sed satisfactio non est meritoria, ut videtur: quia meritum gratuitum est; sed satisfactio debet attendi. Ergo satisfactio non est actus virtutis.

Præterea. Omnis actus virtutis est voluntarius. Sed aliquando fit satisfactio de aliquo, homine invito; ut quando aliquis pro offensa in alterum commissa à iudice punitur. Ergo satisfactio non est virtutis actus.

Præterea. Secundum Philosophum in VIII. Ethic. (cap. xiiii. in fin.) in virtute moris principale est electio. Sed satisfactio non fit per electionem, sed respicit principaliter exteriora opera. Ergo non est virtutis actus.

Sed contra. Satisfactio ad penitentiam pertinet. Sed penitentia est virtus. Ergo, & satisfactio est actus virtutis.

Præterea. Nullus actus operatur ad delectionem peccati, nisi sit actus virtutis: quia contrarium destruitur per suum contrarium. Sed per satisfactionem peccatum totaliter annihilatur. Ergo satisfactio est virtutis actus.

Respondetur dicendum, quod aliquis actus dicitur esse actus virtutis dupliciter. Uno modo materialiter: & sic quilibet actus qui malitiam non habet implicitam, vel defectum debite circumstantiæ, actus virtutis dici potest: quia quolibet tali actu potest uti virtus in suum finem, sicut et ambulare, loqui, & huiusmodi. Alio modo dicitur actus aliquis esse actus virtutis formaliter, quia ipse in suo nomine formam, & rationem virtutis implicitam habet; sicut fortiter sustinere dicitur actus fortitudinis. Formale autem cuiuslibet virtutis moralis est ratio medii. Unde omnis actus qui rationem medii importat, actus virtutis formaliter dicitur. Et, quia equalitas medium est, quod suo nomine satisfactio importat (non enim dicitur aliquid satisfieri nisi secundum proportionem equalitatis ad aliquid) constat, quod satisfactio etiam formaliter est actus virtutis.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis satisfacere in se sit debitum; tamen in quantum satisfaciens voluntarie hoc opus exequitur, rationem gratuiti accipit ex parte operantis; & sic operans facit de necessitate virtutem: ex hoc enim debitum diminui debet meritum, quod necessitatem importat, quæ voluntati contrariatur: unde, si voluntas neque cessitati consentiat, ratio meriti non tollitur.

Ad secundum dicendum, quod actus virtutis non requirit voluntarium in eo qui patitur, sed in eo qui facit, quia illius actus est. Et ideo, cum ille in quem iudex vindictam exercet, se habeat, ut patiens ad satisfactionem, non ut agens, non oportet, quod in eo voluntaria sit satisfactio, sed in iudice faciente.

Ad tertium dicendum, quod principale in virtute potest accipi dupliciter. Uno modo principale in ipsa accipi potest, in quantum est virtus: & sic ea quæ ad rationem ejus pertinent, vel magis ei propinqua sunt, principaliora sunt in virtute: & sic electio, & interiores actus

emendatio in futurum, quam recompensatio præteritorum; & propter hoc ex parte illa Augustinus (Gennadius) definit satisfactoriam. Nihilominus tamen ex cautela futurorum cogitatio potest recompensatio præteritorum, quæ sit circa eadem conversio modo.

(a) In præterita enim respicientes, causis peccatorum propter peccata detestamur, à peccatis incipientes detestationis motum; sed in cautela à causis incipimus, ut causis subtractis, facilius peccata vitemus.

Ad quintum dicendum, quod non est inconveniens quod de eodem dentur diversæ assignationes secundum diversa quæ in ipso inveniuntur; & sic est in proposito; ut ex dictis patet (in corp.).

Ad sextum dicendum, quod intelligitur debitum, quod debemus Deo ratione culpe commissæ: quia debitum penitentia respicit, ut prius dictum est (art. præc.).

QUÆSTIO XIII.

De satisfactorum possibilitate.

in duos articulos divisa.

DEinde considerandum est de possibilitate satisfactorum.

Circa quod duo quaruntur.

Primo, utrum homo possit Deo satisfacere.

Secundo, utrum aliquis pro alio satisfacere possit.

ARTICULUS I.

Utrum homo possit Deo satisfacere.

AD primum sic proceditur. Videtur quod homo non possit Deo satisfacere. Satisfactor enim debet æquari offensæ, ut ex dictis patet (quæst. præc. art. 2. & 3.). Sed offensæ in Deum commissæ est infinita: quia quantitate recipit ab eo in quem committitur; cum plus offendat qui Principem percutit quam alium quemquam. Cum ergo actio hominis non possit esse infinita, videtur quod homo Deo satisfacere non possit.

2. Præterea, servus, quia totum quod habet, domini est; non potest pro aliquo debito recompensare. Sed nos servi Dei sumus, & quicquid boni habemus, ab ipso habemus. Cum ergo satisfactor sit recompensatio offensæ præterite, videtur quod Deo satisfacere non possimus.

3. Præterea, ille cuius totum quod habet, non sufficit ad unum debitum exolvendum, non potest pro alio debito satisfacere. Sed quicquid homo est, & potest, & habet, non

sufficit ad solvendum debitum pro beneficio creationis: unde Isa. xl. 16. dicitur quod *libera Libani non sufficiunt ad holocaustum*. Ergo nullo modo potest satisfacere pro debito offensæ commissæ.

4. Præterea, homo totum tempus suum debet in Dei servitium expendere. Sed tempus amissum non potest recuperari: propter quod est gravis jactura temporis, ut Seneca dicit (implic. Lib. I. epist. 1.) Ergo non potest homo recompensationem Deo facere: & sic idem quod prius.

5. Præterea, peccatum actuale mortale est gravius quam originale. Sed pro originali non potuit satisfacere, nisi Deus, & homo esset. Ergo neque pro actuali.

Sed contra. Sicut Hieronymus dicit (Pelagius in exposit. fidei ad Damas. ad fin.) *qui dicit Deum aliquid impossibile homini peccasse, anathema sit*. Sed satisfactor est in præcepto: Luc. 11. 8. *Facite dignos fructus penitentia*. Ergo possibile est Deo satisfacere.

Præterea, Deus est magis misericors quam aliquis homo. Sed homini est possibile satisfacere. Ergo & Deo.

Præterea, satisfactor est, cum pena culpæ æquatur: quia iustitia est idem quod contrapassum, ut Pythagorici dixerunt. Sed contingit æqualem penam assumere delectationis quæ fuit in peccando. Ergo contingit Deo satisfacere.

Respondetur dicendum, quod homo Deo dupliciter debitor efficitur: uno modo ratione beneficii accepti; alio modo ratione peccati commissi. (b) Et sicut gratiarum actio, vel laetitia, vel si quid est aliquid huiusmodi, respicit debitum accepti beneficii: ita satisfactor respicit debitum peccati commissi. In his autem honoribus qui sunt ad parentes, & Deum, etiam secundum Philosophum (Lib. VIII. Eth. sub fin. Lib.) impossibile est æquivalentem reddere secundum quantitatem; sed sufficit ut homo reddat quod potest; quia amicitia non exigit æquivalentem, sed quod possibile est: & hoc etiam est æquale aliquid, scilicet secundum proportionalitatem: quia sicut se habet hoc quod Deo est debitum, ad ipsius Deum; ita hoc quod iste potest reddere ad ipsum; & sic aliquo modo forma iustitiæ conservatur. Et similiter est ex parte satisfactionis. Unde non potest homo Deo satisfacere, si pro æqualitate quantitatis importet; contingit autem importet æquivalentem proportionalitatis, ut dictum est (hic sup.) & hoc sicut sufficit ad rationem iustitiæ, ita sufficit ad rationem satisfactionis.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut offensæ habuit quandam infinitatem ex infinitate divinæ majestatis; ita etiam satisfactor accipit

(a) Al. In præterito enim respicientes causa &c. usque ad verba In his autem.

(b) In exemplo an. 1486 adnot. sequentia.

capit quandam infinitatem ex infinitate divinæ majestatis; prout est gratia transformata, per quam acceptum redditur quod homo reddere potest.

Quidam tamen dicunt, quod habet infinitatem ex parte averfionis; & sic gratia dimittitur: sed ex parte conversionis finita est; & sic pro ea satisfieri potest. Sed hoc nihil est: quia satisfactor non respondet peccato, nisi secundum quod est offensæ Dei; quod non habet ex parte conversionis, sed solum ex parte averfionis.

Alii vero dicunt, quod etiam quantum ad averfionem pro peccato satisfieri potest virtute meriti Christi, quod quodammodo infinitum fuit. Et hoc in idem redit quod prius dictum est: quia per fidem Mediatoris gratia data creditibus est. Si tamen alio modo gratiam daret, sufficeret satisfactor per modum prædictum.

Ad secundum dicendum, quod homo, qui ad imaginem Dei factus est, aliquid libertatis participat, in quantum est dominus suorum actuum per liberum arbitrium: & ideo ex hoc quod per liberum arbitrium agit, Deo satisfacere potest: quia quamvis Dei sit, prout ad Deo est sibi concessum; tamen libere ei traditum est, ut ejus dominus sit: quod servus non competit.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa concludit, quod Deo æquivalent satisfactor fieri non possit, non autem quod non possit sibi sufficiens fieri. Quamvis enim posse suum totum homo Deo debeat; non tamen ab eo exigitur de necessitate salutis ut totum quod possit, faciat: quia hoc est ei impossibile secundum statum presentis vite, ut totum posse suum in aliquid unum expendat; cum oporteat eum circa multa esse sollicitum: sed est quædam mensura homini adhibita, quæ ab eo requiritur, scilicet impletio mandatorum Dei; & super ea potest aliquid erogare, ut satisfaciatur.

Ad quartum dicendum, quod quamvis homo non possit tempus præteritum recuperare; potest tamen in futuro recompensare illud quod in præterito facere debuisset: quia non debuit debito præcepti totum quod potuit, ut dictum est (in solut. præc.).

Ad quintum dicendum, quod originale peccatum, est minus habeat de ratione peccati quam actuale; tamen est gravius malum, quia est ipsius humanæ naturæ infectio: & ideo per unius hominis nisi satisfactionem expiari non potuit, sicut actuale.

ARTICULUS II. Utrum unus pro alio possit penam satisfactoriam pro alio explere.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod penam satisfactoriam non possit unus pro alio explere. Quia ad satisfactionem meritum requiritur. Sed unus pro altero non potest mereri; vel demereri; cum sit scriptum (Palm. 124. 12.) *Redderet unicuique secundum opera sua*. Ergo unus pro alio non potest satisfacere.

Præterea, satisfactor contra contumaciam, & confessionem dividitur. Sed unus pro alio non potest contri; nec confiteri. Ergo nec satisfacere.

Præterea, unus pro alio orando etiam sibi meretur. Si ergo aliquis pro alio satisfacere potest; satisfaciendo pro alio, pro se satisfaciatur: & ita ab eo qui pro altero satisfaciatur, non exigitur alia satisfactor pro peccatis propriis.

Præterea, si unus pro alio satisfacere potest, ergo ex quo unum solvit debitum peccati, alius statim à debito liberatur. Ergo si moriatur, postquam tota pena sibi debita ab alio suscepta est, statim evolvatur; vel si adhuc puniatur, duplex pena reddetur pro eodem peccato; scilicet illius qui satisfactor incipit, & illius qui puniatur in purgatorio.

Sed contra. Galat. vi. 2. dicitur: *Alter alterius onera portate*. Ergo videtur quod unus possit onus penitentia imponit pro alio portare.

Præterea, Caritas magis potest apud Deum quam apud homines. Sed unus potest apud homines pro alterius amore debitum eius solvere. Ergo multo fortius hoc in divino iudicio fieri potest.

Respondetur dicendum, quod pena satisfactoria est ad duo ordinata, scilicet ad solutionem debiti, & ad medicinam pro peccato vitando. In quantum ergo est ad medicinam sequentis peccati sic satisfactor unus non prodest alteri: quia ex jejuniis unius caro alterius non domatur; nec ex actibus unius alius bene agere consuevit, nisi secundum accidentem, in quantum scilicet aliquis per bona opera potest alteri mereri augmentum gratiæ, quæ efficacissimum remedium est ad vitandum peccatum. Sed hoc est per modum meriti magis quam per modum satisfactionis. Sed quantum ad solutionem debiti unus potest pro alio satisfacere, dummodo sit in caritate, ut opera ejus satisfactoria esse possint. Nec oportet quod major pena imponatur ei qui pro altero satisfaciatur, quam principaliter imponetur, ut